

معاونان رئیس‌جمهور هم باید عینک بزنند؟!

روز یکشنبه هفته جاری «اسحاق جهانگیری» معاون اول رئیس‌جمهور در مراسم اعطای تندیس...

روز یکشنبه هفته جاری «اسحاق جهانگیری» معاون اول رئیس‌جمهور در مراسم اعطای تندیس و نشان امین‌الضرب به کارآفرینان برتر با بیان اینکه «فاینانس‌کنندگان می‌گویند اگر تحریم‌ها برگشت چه باید بشود و این جذب فاینانس را در پس‌برجام مشکل کرده» گفت: «اکنون بعد از گذشت یک سال از اجرای برجام هنوز برای جذب فاینانس موفق نشده‌ایم». همچنین «علی‌اکبر صالحی» معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی دیروز در مصاحبه با الجزیره گفت: «تنها بعدی که از نگاه ما مهم است به تحریم‌ها و بعد سیاسی توافق ارتباط دارد زیرا در این بخش مشکلاتی دیده می‌شود و طرف مقابل (آمریکا) به تعهداتش [در برجام] عمل نمی‌کند».

صالحی افزود: «در ظاهر ممکن است کارهایی انجام بدهند تا وانمود کنند به تعهداتشان پایبندند اما در واقع کار خاصی انجام نمی‌دهند زیرا اگر کاری در این زمینه انجام داده باشند مشکلات موجود در تعامل با بانک‌های بزرگ را چگونه باید ارزیابی کرد، آنان در این زمینه هیچ گامی برنداشته‌اند».

وی در پاسخ به سوال الجزیره مبنی بر اینکه «آیا مقصود شما از طرف مقابل، آمریکاست؟» گفت: «بله، مقصود آمریکاست، این کشور تاکنون کار خاصی انجام نداده یا آنگونه که باید عمل می‌کرد عمل نکرده است، به ویژه در چراغ سبز نشان دادن به بانک‌های بزرگ، کوتاهی کرده است تا این بانک همچنان با تردید و دودلی با ایران تعامل داشته باشند گویا در این زمینه سخن شفاف را از آمریکایی‌ها نشنیده‌اند، آمریکا در ظاهر وانمود می‌کند در این زمینه به وظیفه‌اش عمل کرده است اما در خفا و پشت پرده نه تنها کاری انجام نداد بلکه سعی کرد همه چیز را به بن بست بکشاند».

اذعان مقامات ارشد دولت یازدهم به «توخلی بودن برجام»

این دو نمونه تنها بخش کوچکی از اظهارات مقامات ارشد دولت یازدهم درباره بدعهدی طرف مقابل و دستاورد تقریباً هیچ برجام است. با نگاهی به اظهارات دولتمردان در پس‌برجام، با نمونه‌های بیشتری در این خصوص مواجه می‌شویم.

برای نمونه، «سیف» رئیس بانک مرکزی دولت یازدهم در مصاحبه با تلویزیون بلومبرگ گفت که توافق هسته‌ای ایران و گروه 5+1 موسوم به برجام، تاکنون «تقریباً هیچ» دستاورد اقتصادی برای تهران در بر نداشته است.

در ماه‌های پایانی سال گذشته نیز «علی‌اکبر صالحی» رئیس سازمان انرژی اتمی در گفت‌وگو با وبگاه «العربی الجديد» گفت: «تا الان برخی بانک‌های بزرگ اروپایی تحریم‌هایشان را به‌طور کامل پایان نداده‌اند چرا که قبلاً تعهد داده‌اند که با ایران مرادوه تجاری نداشته باشند. ما هنوز منتظر هستیم که وزارت خارجه ایران با اتحادیه اروپا تماس بگیرد و این بحران را حل کند».

صالحی در این گفت‌وگو، «رفع تحریم به موجب توافق» را از مصادیق خلف وعده طرف مقابل برشمرد.

اما چند روز بعد، روحانی در پاسخ به اظهارات رئیس سازمان انرژی اتمی درباره تاخیر طرف غربی در انجام تعهدات خود برای رفع تحریم‌ها گفت: «آقای صالحی وزیر اقتصاد یا امور خارجه نیستند و این سوال‌ها را نباید از وی پرسید!»

صالحی در تیرماه سال جاری با گلایه از رئیس‌جمهور گفت: «پیش از برجام کشورهای دیگر در انتشار مقالات دانشمندان ایرانی به دلیل تحریم‌ها و مشکلات نقل و انتقالات مالی مقداری مشکل‌آفرینی می‌کردند؛ قرار بود پس از برجام این موضوع حل شود اما همان وضعیت کماکان پابرجاست»

رئیس سازمان انرژی اتمی به وضع قانون روادید در کنگره آمریکا پس از برجام اشاره کرد و گفت: «حالا من این را می‌توانم بگویم و دوستی نمی‌تواند به من اعتراض کند که مثلاً آقا شما وزیر اقتصاد و یا رئیس بانک مرکزی و یا وزیر امور خارجه نیستید چرا که حداقل از نظر علمی 40 سال استاد دانشگاه هستم، لذا این را می‌توانم بگویم. هم اکنون و پس از پیش آمدن قضایای روادید تعداد زیادی از دانشمندان اروپایی که مقداری احتیاط می‌کنند از آمدن به ایران استنکاف دارند. به قول دانشگاهی‌ها این یعنی وضعیت آنها پیش از برجام بهتر از پس از برجام بوده است».

آقای روحانی تاکید کرده بود که صالحی وزیر اقتصاد یا امور خارجه نیست و این سوال‌ها را نباید از وی پرسید. چند ماه بعد، در مرداد 95 «علی طیب‌نیا» وزیر اقتصاد دولت یازدهم در حاشیه جلسه هیئت دولت گفت: «برای ارتباط با بانک‌های بزرگ جهانی

دچار مشکل هستیم و آن‌ها با ما کار جدی نمی‌کنند. انتظار ما این بود که بعد از برجام ما بتوانیم با بانک‌های بزرگ هم کار کنیم اما به دلایل مختلف ما هنوز نتوانسته‌ایم با این بانک‌ها کار کنیم».

«محمدجواد ظریف» وزیر امور خارجه دولت یازدهم نیز در حاشیه سفر به آمریکا- در روزهای پایانی شهریورماه 95- در شورای روابط خارجی آمریکا گفت: «8 ماه پس از اجرای برجام، به خاطر مجازات‌های آمریکا، هیچ یک از بانک‌های بزرگ اروپایی کار با ایران را شروع نکرده است».

همچنین در تیرماه سالجاری «عراقچی» معاون وزیر امور خارجه و رئیس ستاد اجرای برجام در نشست خبری گفت: «تحریم‌ها روی کاغذ برداشته شده اما هنوز عملاً همه آنها برداشته نشده که مقداری به دلیل شرایط است و مقداری به دلیل شیونت آنها و ایرادات زیادی هست که ما هم اعتراضات مفصلی به طرف مقابل کرده‌ایم».

عراقچی ضمن انتقاد از عملکرد آمریکایی‌ها در اجرای برجام گفت: «آمریکایی‌ها از عوامل بیرون برجامی کمال سو استفاده کرده و فضای مخربی را در حوزه مالی و بانکی پس از برجام داشته‌اند».

اعضای شورای سوئیفت و سفرای خارجی هم باید عینک بزنند؟! اظهارات سیف، صالحی، ظریف، جهانگیری، طیب‌نیا و عراقچی در کنار دیگر اظهارات مقامات ارشد دولت یازدهم درباره عهدشکنی آمریکا و دستاورد تقریباً هیچ برجام در حالی است که روحانی در نشست خبری اخیر گفت: «به آنهایی که می‌گویند در کشور رکود وجود دارد و می‌گویند ما چیزی در راستای رونق اقتصادی نمی‌بینیم می‌گویم که عینکی برای خود تهیه کنید یا خود را درمان کنید».

اما اذعان به دستاورد تقریباً هیچ برجام تنها به مقامات داخلی محدود نمی‌شود. مقامات کشورهای خارجی و رسانه‌های غربی نیز به این موضوع اذعان کرده‌اند.

برای نمونه، «هاینتس فیشر» رئیس‌جمهور اتریش- یکی از اعضای شورای سوئیفت- در فروردین ماه سالجاری طی گفت‌وگویی با خبرگزاری صدا و سیما در وین گفت: «هنوز همه تحریم‌های ضدایرانی برداشته نشده‌اند، چون گام‌ها و اقدامات مهمی وجود دارند که باید در مسیر لغو تحریم‌ها برداشته شوند. در مورد تراکنش‌های مالی بین‌المللی از طریق سامانه سوئیفت نیز باید بگویم که این تحریم‌ها را جامعه بین‌المللی باید بردارد که در این زمینه آمریکا نقش‌آفرین است. فرآیندی در مورد مسئله لغو تحریم‌ها تشکیل شده و به همین خاطر من نمی‌توانم هیچ پیش‌بینی‌ای داشته باشم که این مسئله چقدر دیگر به طول می‌انجامد».

«کیم سئونگ-هو» سفیر کره جنوبی نیز در نخستین کنفرانس بورس فاینکس 2016 گفت: «باید کسانی که برجام را پذیرفتند هم‌اکنون بانک‌های خود را مجاب کنند که پول‌های ایران را به این کشور انتقال دهند و مانع شدن از این موضوع اکنون غیرقانونی است این تاسف‌آور است که سفارت کره جنوبی با وجود سپری شدن 6 ماه از اجرایی شدن توافق برجام هنوز پول سفارت خود را از طریق قاچاق به ایران می‌آورد».

همچنین «پانگ سن» سفیر چین در ایران گفت: «به نظر می‌رسد بانک‌های زیادی در دنیا منتظر اجازه خزانه‌داری آمریکا هستند تا همکاری‌های خود با ایران را آغاز کنند».

روزنامه «گلف تودی» نیز در اردیبهشت ماه سالجاری با اشاره به توافق هسته‌ای نوشت: «ایران روی کاغذ به سیستم سوئیفت- سیستم تراکنش‌های مالی جهانی- وصل شده اما در عمل این مهم اتفاق نیفتاده است. تا قبل از برجام نهادها و بانک‌های ایرانی با ابداعات خود تحریم‌های سوئیفت را از طریق واسطه دور می‌زدند، اما بعد از اجرای توافق هسته‌ای این کار دشوارتر شده است».

در تیرماه 95 و در سالگرد امضای برجام، نیویورک تایمز در گزارشی نوشت: «ایران با وجود انجام همه تعهدات، به خاطر تداوم تحریم‌های آمریکا، هنوز طعم مزایای برجام را نچشیده و اثر مثبت اقتصادی آن را لمس نکرده است».

وقتی «کدخدا» به «یکی از طرفین» تقلیل جایگاه پیدا می‌کند!

اکنون که بیش از یک‌سال از آغاز اجرای تعهدات 1+5 ذیل برجام می‌گذرد و تشت رسوایی برجام از بام افتاده است، مقامات دولت یازدهم می‌گویند «آمریکا بدعهدی می‌کند اما ما با جامعه جهانی توافق کرده‌ایم و آمریکا نمی‌تواند آن را نقض کند». این موضع‌گیری در حالی است که روحانی در زمان انتخابات ریاست جمهوری یازدهم در توضیح چرایی اولویت مذاکره با آمریکایی‌ها در مقابل تروئیکای اروپایی گفت: «بنده معتقدم مذاکره با آمریکا راحت‌تر از مذاکره با اروپاست چرا که اروپایی‌ها به دنبال «آقا اجازه» از آمریکا هستند. ... آمریکایی‌ها کدخدای ده هستند، با کدخدا بستن راحت‌تر است». وقتی رویکرد «توافق کردن به هر قیمتی» به «حفظ برجام به هر قیمتی» تبدیل می‌شود. آنگاه آمریکا نیز از «کدخدا» به «یکی از طرفین» تقلیل جایگاه پیدا می‌کند.

در سال گذشته «توافق کردن به هر قیمتی» موجب خروج بیش از 12 هزار سانتریفیوژ از چرخه غنی‌سازی، توقف تحقیق و توسعه برای غنی‌سازی در فردو، بتن‌ریزی در قلب راکتور اراک و خروج 9700 کیلوگرم از ده‌هزار کیلوگرم اورانیوم غنی شده زیر 5 درصد- که طی ده سال با تلاش دانشمندان هسته‌ای کشورمان به دست آورده بودیم- از کشور شد.

در ماه‌های اخیر نیز «حفظ برجام به هر قیمتی» موجب شده است که نه تنها پول‌های بلوکه شده آزاد نشود بلکه 2 میلیارد دلار از اموال ملت ایران توسط آمریکا غارت شود. نه تنها تحریم‌ها به تاریخ نیپوست بلکه بر تعداد آنها نیز افزوده شد و قانون ضد ایرانی آيسا نیز تمدید شد. نه تنها تحریم سوئیفت- با هدف گسترش مبادلات تجاری ایران- رفع نشد بلکه قانون محدودیت ویزا

تصویب شد. و در انتها، اوبامای مودب! و باهوش!- به تعبیر مقامات دولت یازدهم- در آخرین روزهای ریاست جمهوری، وضعیت اضطراری آمریکا علیه ایران را تمدید کرد و آخرین لگد را به برجام زد. تغییر صورت مسئله؛ از لغو تمامی تحریم‌ها تا حذف سایه جنگ!

در طول مذاکرات هسته‌ای، مقامات دولت یازدهم تمامی امور کشور را به برجام گره زدند. به چند نمونه از این اظهارات توجه کنید: «تمام تحریم‌های بانکی، بیمه‌ای، مالی، حمل‌ونقل، پتروشیمی، فلزات سنگین و تحریم‌های اقتصادی به طور کامل لغو خواهد شد و نه تعلیق» (روحانی، 1394/4/23) «تحریم‌های ظالمانه باید از بین برود تا سرمایه بیاید و مشکل محیط زیست، اشتغال، صنعت و آب خوردن مردم حل شود، منابع آبی زیاد شده و بانک‌ها احیا شوند (روحانی، 1394/3/17)»، «اینکه می‌گویند تحریم‌ها روی آب آشامیدنی مردم هم تاثیر گذاشته کاملاً درست است. (اسحاق جهانگیری، 1394/3/25)»، «برجام یک، مانند آفتاب تابان بود و اگر کسی چشمانش را می‌بندد و می‌گوید شب است، باید چشمانش را باز کند تا آفتاب را ببیند (روحانی، 1394/12/16)»، «سال 94 با توافق هسته‌ای بذر اقتصاد ایران به ثمر می‌نشیند (علی طیب‌نیا، وزیر اقتصاد)»، «با لغو تحریم‌ها یک‌ساله به شرایط پیش از تحریم‌ها بازمی‌گردیم. (مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور)»، «امسال اقتصاد ایران بعد از توافق هسته‌ای شکوفا خواهد شد. (سیف، رئیس‌بانک مرکزی)»، «منتظر هجوم سرمایه‌های خارجی بعد از توافق هسته‌ای باشید. (اکبر ترکان، رئیس‌مناطق آزاد)»، «اکنون کشور از بیکاری رنج می‌برد، جوانان مشکل عدم استطاعت مالی برای ازدواج دارند و دولت وظیفه دارد این مشکلات را برطرف کند و امیدوارم با لغو تحریم‌ها این مشکلات برطرف شده و کارهای عمرانی نیز با سرعت بیشتری انجام شود. (علی یونسی، دستیار رئیس‌جمهور)»، «باید تحریم‌ها برداشته شود تا پروژه‌های عمرانی را تکمیل کنیم. (نوبخت، معاون رئیس‌جمهور)»... و اینها تنها بخشی از وعده‌های دولتمردان درباره نتایج برجام بود. وعده‌هایی که حتی آب خوردن مردم را نیز به برجام گره زد.

سال گذشته پس از امضای توافق هسته‌ای، روزنامه‌های زنجیره‌ای با تیترهایی همچون «تحریم‌ها به تاریخ پیوست»، «صبح بدون تحریم»، «فروپاشی تحریم»، «اینک بدون تحریم»، «تحریم رفت»، «پیروزی، بدون جنگ» و... به استقبال این توافق رفتند. اما در ماه‌های اخیر، با وجود استمرار عهدشکنی آمریکا، دولتمردان و رسانه‌های حامی برجام بجای تغییر رویه و عذرخواهی و تلاش جدی برای جبران خسارت‌های محض برجام، به انکار وعده‌ها روی آورده‌اند. «مشکلات اقتصادی ما به واسطه تحریم آغاز نشده است که بخواهد با حذف تحریم‌ها زمینه‌ای برای حل و فصل همه مشکلات فراهم شود، (علی طیب‌نیا، وزیر اقتصاد)»، «بازار مسکن بازار داخلی است و توافق هسته‌ای خیلی نمی‌تواند تأثیر مستقیمی بر روی این بازار داشته باشد. (عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی)»، «مردم بعد از توافق هسته‌ای انتظار بیش‌ازحد از اقتصاد نداشته باشند. (محمد باقر نوبخت، معاون رئیس‌جمهور)»، «توافق هسته‌ای باعث گشایش در همه حوزه‌های اقتصادی نمی‌شود. (محمد رضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت)»، «به برجام نگاه اقتصادی نداشته باشید. (بعیدی‌نژاد، عضو سابق تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای)»، «از سوئیفت انتظار معجزه نداشته باشید. (مدیرکل بین‌الملل بانک مرکزی)»... از جمله این اظهارات است. قرار بر این بود که برجام دو دستاورد عمده داشته باشد؛ اول لغو تمامی تحریم‌ها و دوم گشایش اقتصادی، اما در حال حاضر با توجه به خسارت محض برجام و دستاورد تقریباً هیچ توافق هسته‌ای، برخی دولتمردان و رسانه‌های به ظاهر حامی دولت به تقلیل مطالبات مردم و دستاوردسازی و در نهایت به تغییر صورت مسئله روی آورده‌اند.

کلی‌گویی مقامات دولتی از جمله اینکه «در مذاکرات هسته‌ای به هرچه می‌خواستیم رسیدیم- بهرام قاسمی سخنگوی وزارت خارجه 95/11/4»، و یا بیان دستاوردهای کذایی همچون «برجام سایه جنگ را حذف کرد» و «اگر برجام نبود ما به سمت وضعیت نفت در برابر غذا و دارو می‌رفتیم» مصادیقی از تغییر صورت مسئله توسط جریان مذکور است.

در حال حاضر سیاست انفعالی «حفظ برجام به هر قیمت» توسط دولت یازدهم در مقابل «نقض مکرر برجام» از سوی طرف مقابل موجب شده است تا فشار علیه ایران و افزایش تحریم‌ها و تهدید منافع ملی وارد فاز گسترده‌تری شود. این روند چنان مشهود است که با چشم غیرمسلح نیز کاملاً قابل مشاهده است و حتی نیازی به استفاده از عینک نیز نیست.